

โรห์ มูเอียน: ผู้พลิกประวัติศาสตร์การพัฒนาของเกาหลีใต้
(ประธานาธิบดีโรห์ มูเอียน ดำรงตำแหน่งระหว่าง ปี ค.ศ. 2003 – ปัจจุบัน)

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 เกาหลีใต้มีเป้าหมายการพัฒนาที่จะให้ประเทศเป็นสังคมอุตสาหกรรม โดยประธานาธิบดีปัก จุงฮี ผู้ซึ่งประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่หนึ่ง (ค.ศ. 1962-1966) ได้ปรับใช้นโยบาย “การมองไปสู่ภายนอก” (Outward-Looking Policy) ที่เน้นการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากเพื่อการส่งออก มีการใช้ลัทธิชาตินิยมปลุกกระดมมวลชนให้เร่งรัดการพัฒนาและขยันขันแข็งในการทำงานโดยรัฐ ผลักดันให้คนทำงานหนักและสามารถเลื่อนขั้นทางสังคมได้อย่างรวดเร็ว รัฐและราษฎร์ร่วมกันหาตลาดสินค้าในต่างประเทศและสร้างภาพพจน์เกาหลีใต้ให้เป็นที่ชื่นชอบแก่คนทั่วโลก เป็นต้น การพัฒนาของประเทศได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องกันเรื่อยมานับเป็นเวลากว่า 40 ปี โดยไม่เปลี่ยนเป้าหมายและนโยบาย จะมีก็เพียงแต่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักและเคมีภัณฑ์ในทศวรรษที่ 1970 และอุตสาหกรรมเทคโนโลยีทางการสื่อสารในตอนปลายทศวรรษที่ 1980 ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็คือความมุ่งมั่นที่จะให้เมืองโซมฆาเป็นประเทศชั้นนำของโลกให้ได้นั่นเอง

ด้วยเจตนารมย์อันแน่วแน่ ประกอบกับการมีเป้าหมายที่ชัดเจน สถานภาพทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐเกาหลีใต้ทะยานขึ้นแบบก้าวกระโดด จากการเป็นประเทศที่ยากจนข้นแค้นอันเป็นผลมาจากการดูถูกเอาทรพยากรและความมั่งคั่งโดยผู้ปกครองอาณานิคมชาวญี่ปุ่นในช่วง ค.ศ. 1910 – 1945 และการพังพินาศอย่างสิ้นเชิงในช่วงสงครามเกาหลี ค.ศ. 1950 – 1953 จนกลายเป็นสังคมที่มีศักยภาพโดดเด่นเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในทศวรรษที่ 1980 ผู้คนต่างถึงโลกใจที่ประเทศของตนก้าวล้ำนำหน้าสมกับความมานะพากเพียรขยันทำงานแบบหามรุ่งหามค่ำ จนได้รับเกียรติให้จัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ในปี ค.ศ. 1986 และกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อนใน ค.ศ. 1988 (เป็นชาติที่สองในเอเชียที่จัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกต่อจากญี่ปุ่นซึ่งจัดขึ้นใน ค.ศ. 1964) อีกทั้งได้รับการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มประเทศพัฒนา OECD ในปี ค.ศ. 1996 และเศรษฐกิจมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 11 ของโลก ตลอดจนเป็นที่คาดหมายกันว่า ใน

ศตวรรษที่ 21 เกาหลีใต้จะกลายเป็นชาติชั้นนำในหมู่ประชาคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่น้อยหน้ากว่าญี่ปุ่นที่เป็นศัตรูคู่แค้นอีกต่อไป

แต่ความภาคภูมิใจดังกล่าวข้างต้นได้สะดุดลงโดยทันทีเมื่อเกิดวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1997 จึงต้องไปขอกู้เงินฉุกเฉินจากองค์กรทางการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เป็นจำนวน 20 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาเพื่อใช้เป็นเงินทุนสำรองของประเทศ และจะต้องกู้เพิ่มต่อไปอีกจนมียอดเงินกู้รวมถึง 57 พันล้านเหรียญ ความโกลาหลจึงเกิดขึ้นไปทั่ว รัฐบาลของนายคิม เดจุง (ค.ศ. 1998 – 2002) ได้พยายามแก้ไขปัญหานั้นกระทั่งเหตุการณ์ร้ายได้บรรเทาเบาบางลง อีกทั้งได้ใช้วิกฤตให้เป็นโอกาส ผลักดันโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (ก่อให้เกิดเป็นกระแสเกาหลี หรือ Korean Wave ขึ้นไปทั่วเอเชีย) อุตสาหกรรมไอที และอุตสาหกรรมเทคโนโลยีทางชีวภาพ ตามนโยบาย “Dynamic Korea 21”⁽¹⁾

เมื่อโรห์ มูเฮียนเป็นตัวแทนของพรรคเข้าชิงชัยในการเลือกตั้งเป็นผู้นำเกาหลีใต้ต่อจากนายคิม เดจุง เขาคือนั้แหละที่เป็นผู้เปลี่ยนแนวการพัฒนาของประเทศที่เคยใช้กันมาเกือบครึ่งศตวรรษ โดยเน้นการพัฒนาที่ยึดความเป็นธรรมทางสังคม (social equity) จึงเป็นที่น่าสนใจยิ่งว่า ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร

การนำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ

แม้ว่าเขาจะเผชิญกับปัญหาทางสองแพร่งในการบริหารบ้านเมือง แต่รัฐบาลของนายโรห์ นำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติด้วยการจัดสรรงบประมาณถึงร้อยละ 24 ไปใช้ในโครงการ

การสวัสดิการสังคม (social welfare) ต่าง ๆ เช่น การช่วยเหลือผู้ยากไร้และคนด้อยโอกาส การสร้างงาน และการสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางที่มากกว่ารัฐบาลชุดก่อนๆ ในอดีต ดังข้อมูลต่อไปนี้

**เปรียบเทียบอัตราส่วนค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการสังคมต่อวงเงินงบประมาณ
ของประเทศเกาหลีใต้**

	ร้อยละ
รัฐบาลของปัก จุงฮี (ค.ศ. 1962 – 1979)	8
รัฐบาลของชุน ดูฮวน (ค.ศ. 1981 – 1987)	13
รัฐบาลของโรห์ เทวู (ค.ศ. 1988 – 1992)	18
รัฐบาลของคิม ยังแซม (ค.ศ. 1993 – 1997)	18
รัฐบาลของคิม เดจุง (ค.ศ. 1998 – 2002)	22
รัฐบาลของโรห์ มูเฮียน (ค.ศ. 2003 – ปัจจุบัน)	24

การเน้นนโยบายประชาสังคม ได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากผู้ประกอบการและนักการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยมในช่วงแรก จนทำให้เขาถูกไต่สวนเพื่อถอดถอนออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี ต่อมา รัฐบาลของเขาก็ถูกเพิกเฉยจากผู้ประกอบการรายใหญ่และข้าราชการระดับสูง โดยต่างจะพูดกลับหลังว่า “เราไม่รู้ว่รัฐบาลกำลังทำอะไรอยู่ และจะเดินไปทางไหน” ในขณะที่บางส่วนถึงกับกล่าวโจมตีว่าเป็น “รัฐบาลหัวเอียงซ้าย” (leftist administration) โดยนำรายได้ของประเทศไปแจกจ่ายแก่คนจนเสมือนหนึ่งรัฐบาลในระบบคอมมิวนิสต์ อนึ่ง ฝ่ายอนุรักษนิยมมักจะกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า รัฐบาลนี้ยึด “นโยบายไม่เป็นมิตร” กับระบบทุนนิยม ทั้งนี้เพราะนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลทุกระดับต่างมองว่า นายทุนมุ่งแต่กอบโกยผลกำไรและขยายธุรกิจอุตสาหกรรมครอบคลุมไปในกิจการทุกแขนง ทำให้ทรัพย์สินของชาติส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของกลุ่มนายทุนและครอบครัว ในขณะที่คนงานกรรมกรมีรายได้น้อยนิด ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ยังผลให้ช่องว่างของรายได้ขยายห่างกันมากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี ค.ศ. 1997 เป็นต้นมา ดังนั้น เมื่อคนในรัฐบาลมีทัศนคติแบบนี้ จึงส่งผลให้เกิดความรู้สึกแตกแยกกับหมู่ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากฝ่ายรัฐบาลในการดำเนินกิจการทางธุรกิจดังเช่นในรัฐบาลชุดก่อน ๆ พวกเขาจึงเห็นว่า ระบบทุนนิยมกับรัฐบาลกำลังเดินอยู่บนเส้นขนานและคงไม่ได้รับการโอบอุ้มช่วยเหลือในเวทีการแข่งขันกับบริษัทชั้นนำของ

ประเทศอื่นทั่วโลก หรือช่วยเหลือให้เกิดการผลิตซ้ำ (capitalist reproduction) ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการรักษาโครงสร้างของระบบทุนนิยมเอาไว้

ปฏิกิริยาจากรัฐบาล

รัฐบาลของนายโรห์ที่เรียกตัวเองว่า Participatory Government เน้นนโยบายหลักคือการให้คนทุกกลุ่มทุกหมู่เหล่าเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างนโยบายและกิจกรรมการดำเนินงานของรัฐบาลอย่างทั่วถึงและเต็มที่ ผู้นำประเทศอ้างว่าเมื่อรัฐบาลประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 มีเป้าหมายการพัฒนาก็คือ การทำให้ประเทศเป็นสังคมอุตสาหกรรมและเน้นการเพิ่มผลผลิตเพื่อการส่งออก ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (ค.ศ. 1972 – 1977) ได้เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักและเคมีภัณฑ์ ในขณะที่ทศวรรษที่ 1990 เน้นส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีการสื่อสารนั้น รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นก็เป็นไปตามที่ประสงค์ กล่าวคือใน ค.ศ. 2004 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเท่ากับ 925.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และมีรายได้ต่อหัว 19,200 เหรียญต่อปี เมื่อเทียบกับจำนวน 2.3 พันล้านเหรียญและ 87 เหรียญตามลำดับในปี ค.ศ. 1962 ประเทศนี้สามารถผลิตสินค้าได้เกือบทุกประเภท เช่น ตู้เย็น เครื่องเสียง วิทยุโทรทัศน์ แผงวงจรไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ รถยนต์ เรือเดินสมุทร เครื่องจักรกล ตลอดจนเครื่องเขียน เช่น ดินสอ ปากกา เป็นต้น

เกาหลีใต้มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าร้อยละ 10 ในทศวรรษที่ 1960 และอยู่ในระดับสูงในทศวรรษที่ 1970 1980 และ 1990 เรื่อยมา และเป็นร้อยละ 4.6 ใน ค.ศ. 2004 แม้ประเทศจะประสบวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงใน ค.ศ. 1980 (เกิดภาวะสับสนภายหลังสงครามของประธานาธิบดีปัก จุงฮี) และ ค.ศ. 1997 (เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชีย) แต่ก็พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส โดยสามารถแก้ไขปัญหาลูกกลับคืนสู่ภาวะปกติได้ภายในช่วงระยะเวลาอันสั้น และก้าวกระโดดไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในเวลาต่อมา

ในด้านสังคมนั้น คนเกาหลีใต้ต่างมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีถนนหนทาง ตึกรามบ้านช่องและสาธารณูปโภคเช่นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับช่วงหลังสงครามเกาหลีที่สภาพบ้านเมืองเต็มไปด้วยซากปรักหักพัง ผู้คนไร้ที่อยู่อาศัย

และความอดอยากยากไร้มีปรากฏไปทั่ว คนเกาหลียุคใหม่ต่างภาคภูมิใจในชาติของตนเองที่มีความทันสมัย เจริญก้าวหน้าและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายหลังที่ได้ร่วมกันสร้างชาติมากกว่า 40 ปีให้มีความแข็งแกร่ง คนบางกลุ่ม เช่น คนงานกรรมกร กลับถูกทอดทิ้งให้ตกอยู่ในสถานะที่ลำบากยากแค้น และมีจำนวนร้อยละ 4 ที่ดำรงชีวิตอยู่ใต้เส้นความยากจน (below poverty line) ในขณะที่เจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่หรือเซโบลจำนวนราว 100 กลุ่ม พนักงานบริษัทระดับสูง และผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางได้รับประโยชน์มหาศาล โดยมีทรัพย์สินรวมกันมากกว่าร้อยละ 40 ของประเทศ สถานการณ์ดังนี้อาจทำให้เกิดช่องว่างของรายได้ที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ผู้ประกอบการอาชีพทางการเกษตรกรรมอยู่ในสภาพที่พอเลี้ยงตัวเองได้ แต่ต้องได้รับการอุดหนุนจากรัฐในบางครั้ง

เมื่อประเทศเกิดวิกฤติทางการเงินใน ค.ศ. 1997 ชนชั้นกลางและชั้นต่ำต่างกล่าวหาว่าเซโบลเป็นตัวละครสำคัญ ทั้งนี้เป็นเพราะ (1) ใช้การบริหารงานแบบธุรกิจครอบครัวที่ไร้ประสิทธิภาพ (2) ขยายธุรกิจเหมือนหนวดปลาหมึกไปในกิจการมากกว่า 30 – 40 สาขาต่างๆ ที่ไม่มีความชำนาญในการประกอบธุรกิจบางสาขา จึงประสบกับการขาดทุน (3) ไม่มีการศึกษาวิจัยความเป็นไปได้และมองศักยภาพของตลาดที่จะรองรับผลผลิต และ (4) ตัดวงกอบโกยผลประโยชน์ในการทำธุรกิจให้แก่ครอบครัวและพวกพ้อง ด้วยเหตุนี้ คนงาน กรรมกรและชาวนา นักศึกษาและพนักงานบริษัทระดับต่างเทคะแนนเสี่ยงเลือกนายโรห์ มูเฮียน ผู้ซึ่งประกาศนโยบายไม่เป็นมิตรกับผู้ประกอบการขนาดใหญ่และเน้นความเป็นธรรมทางสังคมให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำประเทศในการเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งที่ 16

เมื่อนายโรห์เข้ารับตำแหน่งอย่างเป็นทางการและได้ประกาศนโยบายการปฏิรูปสวัสดิการทางสังคมใหม่ขึ้นนั้น เหล่านักการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยมได้รวมตัวกันยื่นญัตติไต่สวนเพื่อถอดถอนเขาออกจากตำแหน่ง (impeachment) ภายหลังจากที่เขาอยู่ในตำแหน่งได้เพียง 13 เดือน ต่อมาแม้เขาจะพ้นข้อกล่าวหาและกลับเป็นประมุขของประเทศใหม่อีกครั้ง เขาก็ไม่อาจทำอะไรได้มากนัก ทั้งนี้เป็นผลมาจากข้อจำกัดทางโครงสร้างทางเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมที่รัฐจะต้องส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและให้มีการดำเนินธุรกิจแบบเสรีนิยม ในขณะที่เขาต้องดำเนินการตามนโยบายเพื่อประชาสังคมแก่ผู้ที่สนับสนุน

เลือกเขาขึ้นเป็นประธานาธิบดี นายโรห์จึงต้องพบกับทางสองแพร่งที่เขาไม่อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อเชโบล มิฉะนั้น เศรษฐกิจของชาติจะพังพินาศ แต่เขาก็ไม่อาจใช้นโยบายเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคมได้อย่างเต็มที่และเป็นอิสระ ดังนั้นเขาจึงย้าให้ทุกฝ่ายเกิดความสบายใจ นั่นคือ การประกาศว่า รัฐบาลของเขายึดนโยบายการสนับสนุนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่กับความเป็นธรรมทางสังคม (แต่ในความเป็นจริง เขามีความโน้มเอียงไปในทางการสร้างความเสมอภาคทางสังคม)

จุดเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญ

เมื่อวิเคราะห์นโยบายของรัฐ คำประกาศของผู้นำและนักการเมืองระดับสูง โครงการและการจัดสรรงบประมาณแล้ว รัฐบาลของนายโรห์ได้เน้น “การปฏิรูป บูรณาการทางสังคมและการพัฒนาที่สมดุล” อันเป็นปรัชญาทางเศรษฐกิจพื้นฐานในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่นายลี จงวู ประธานคณะกรรมการวางแผนนโยบายของประธานาธิบดี ได้อธิบายว่าปรัชญานี้ได้ก่อตัวขึ้นในช่วงครึ่งหลังของรัฐบาลนายคิม เดจุงที่มีการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้าง (structural adjustment) ในการปฏิรูปที่ให้การสนับสนุนแผนการให้สวัสดิการแก่ผู้ไร้งานทำ รัฐบาลของนายคิม หรือที่เรียกตนเองว่า รัฐบาลของประชาชน (People’s government) ได้เปิดแนวใหม่ของนโยบายของชาติด้วยการนำนโยบายสังคม (social policy) บางส่วนมาใช้ ทั้งนี้รัฐบาลในอดีตชุดก่อนหน้าของเขานั้น ได้มองข้ามนโยบายนี้มาโดยตลอดเพราะมุ่งแต่ให้ความสนใจในด้านความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลของนายคิม เดจุงต้องประสบกับความยากลำบากในการนำนโยบายสังคมมาปฏิบัติใช้ ทั้งนี้เพราะในยุคนั้น เกาหลีต้องกอบกู้ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำอันเป็นผลมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ โดยมีจำนวนผู้ที่สูญเสียเครดิตทางการเงินถึง 3.7 ล้านคน แต่ละครัวเรือนมีหนี้สินเฉลี่ยราว 30 ล้านวอน และราคาที่ดินพุ่งสูงขึ้นประวัติการณ์⁽²⁾

เมื่อนายโรห์ขึ้นบริหารประเทศ เขาพยายามนำนโยบายสังคมมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ดังคำปราศรัยในวันขึ้นปีใหม่เมื่อวันที่ 18 มกราคม ค.ศ. 2006 แก่ประชาชนชาวเกาหลีโดยผ่านทางโทรทัศน์ว่า

..... หากมองลึกลงไปแล้วจะพบว่า สภาพเศรษฐกิจของประเทศของเรามีปัญหาที่รุนแรงยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการแบ่งแยกทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ช่องว่างของรายได้ได้ขยายตัวมากขึ้นระหว่างบริษัทขนาดใหญ่กับบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก ระหว่างคนทำงานประจำเต็มเวลากับคนงานชั่วคราว และระหว่างหมู่คนแต่ละภาคส่วนของเศรษฐกิจ อนึ่ง ผลกำไรในการประกอบธุรกิจของบริษัทขนาดใหญ่มีมากกว่าบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก คนงานของบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กได้รับค่าจ้างเพียงร้อยละ 60 ของคนงานของบริษัทขนาดใหญ่ได้รับ และคนงานชั่วคราวได้รับค่าจ้างราวร้อยละ 60 ของคนงานประจำสถานการณ์ดังกล่าวมีความเลื่อมล้ำมากยิ่งขึ้นภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจเนื่องจากคนงานชั่วคราวได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น อีกทั้งรายได้ระหว่างคนที่มีรายได้สูงกับคนรายได้ต่ำได้ห่างกันมาก ในขณะที่ขนาดของชนชั้นกลางและผู้ประกอบกิจการของตนเองได้ลดลงไปมาก ยังผลให้สังคมเกิดการแบ่งแยกออกเป็นสองขั้วอย่างชัดเจน... คนชั้นต่ำขาดกำลังซื้อ ... ทำให้การบริโภคในประเทศลดลงและจะส่งผลให้อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงในระยะยาว.....

ประเด็นหลักที่รัฐบาลชุดนี้มองเห็นก็คือ การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจและสังคม (socioeconomic divides) และสังคมแยกออกเป็นสองขั้ว (polarization) ดังนั้น จึงได้กำหนดมาตรการที่เป็นรูปธรรมเป็นข้อ ๆ ต่อไปนี้

(1) ฟื้นฟูอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางด้วยการให้การสนับสนุนทั้งเงินทุน

และช่วยเหลือทางด้านการตลาด รวมทั้งสร้างบรรยากาศความร่วมมือกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ทั้งคู่ (win-win solution) ในขณะเดียวกัน เร่งรัดให้มีการวิจัยพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมการผลิตสินค้าใหม่ ๆ และลดต้นทุนในการผลิต วิธีการนี้จะทำให้อุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางเป็นแหล่งจ้างงานใหญ่แก่ผู้ที่เพิ่งจบการศึกษา

(2) สนับสนุนส่งเสริมทางการศึกษา การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข

สุข โดยรัฐบาลเพิ่มงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่ออุดหนุนให้คนทั่วไปได้เข้าศึกษาเล่าเรียนในสถาบันการศึกษาและรับบริการทางการแพทย์อย่างทั่วถึง เมื่อประชาชนมีความรู้และสุขภาพแข็งแรงถ้วนหน้า ก็จะเป็นพลังสำคัญในการทำงานผลักดันให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า

(3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยพัฒนาแหล่งวัฒนธรรม ชุมชนชนบทเพื่อการท่องเที่ยว

เชิงนิเวศและสวนสนุกทุกประเภท ตลอดจนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวฝั่งทะเลทางภาคตะวันตกเฉียงใต้และปรับปรุงเมืองปูซานและเมืองกวางจูให้เป็นเมืองภาพยนตร์ ทั้งนี้มุ่งหวังให้ชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาใช้จ่ายในเกาหลีมากขึ้น

(4) สร้างงานในภาคการบริการสังคม เช่น เลี้ยงเด็ก ดูแลผู้ป่วย ขนส่ง รักษาความปลอดภัย ตรวจสอบอาหาร ป้องกันสาธารณภัย และจัดการด้านสิ่งแวดล้อม งานเหล่านี้เคยเป็นงานที่รัฐบาลดำเนินการในอดีต จะได้ถ่ายโอนไปให้คนทั่วไปทำ ซึ่งจะก่อให้เกิดการจ้างงาน 130,000 ตำแหน่ง

(5) พยายามลดจำนวนลูกจ้างชั่วคราวลงและลดช่องว่างของรายได้ระหว่างลูกจ้าง/พนักงานประจำกับลูกจ้างชั่วคราว โดยรัฐบาลเสนอกฎหมายผ่านรัฐสภาเพื่อปกป้องมิให้เกิดการทำผิด เช่น การใช้ช่องว่างของกฎหมายเพื่อจ้างเป็นลูกจ้างชั่วคราวให้ค่าจ้างแรงงานต่ำกว่ากฎหมายกำหนด และการให้ลูกจ้างทำงานผิดประเภท เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ลูกจ้างได้รับการปกป้องและมีความมั่นคงในการทำงาน โดยรัฐบาลจะให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กเพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอและมีเงินทุนในการฝึกทักษะแก่ลูกจ้างในขณะที่ทำงาน อนึ่ง รัฐบาลจัดตั้งองค์รหางานให้แก่ผู้ประสงค์ที่จะทำงานตามจุดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในการดำเนินการกิจกรรมดังกล่าว รัฐบาลจะจัดสรรเงินจำนวน 6 ล้านล้านวอนในช่วง 3 ปี (ค.ศ. 2006 – 2008) ในการสร้างความมั่นคงในการทำงานและการฝึกทักษะแก่คนงาน

(6) ให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้ที่มีรายได้น้อย คนทุพพลภาพ คนชรา รวมทั้งผู้ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ อนึ่ง รัฐบาลจัดหาที่พักอาศัยและอาหารแก่ผู้ยากไร้

(7) รัฐบาลให้ความช่วยเหลือในการศึกษาแก่เด็กจากครอบครัวที่ด้อยโอกาสในรูปของการให้เงินกู้เพื่อใช้จ่ายในการศึกษา และจัดหาช่องทางพิเศษในการคัดเลือกเด็ก

เหล่านี้ให้สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นนำของประเทศ ทั้งนี้เพราะการแข่งขันเข้าศึกษาต่อในเกาหลีมีความเข้มข้นมากเกินไป ทำให้เด็กเหล่านี้ถูกกีดกันมิให้เข้าสู่สถาบันการศึกษาที่ประสงค์ได้

(8) แม้ว่าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในโครงการของนโยบายสังคมจะเพิ่มเป็นร้อยละ 24 ของงบประมาณประเทศ แต่ก็ยังมีจำนวนน้อยกว่าของประเทศอื่น ๆ เช่น สหรัฐฯ ที่จัดสรรถึงร้อยละ 36 ญี่ปุ่นร้อยละ 37 อังกฤษร้อยละ 44 และสวีเดนร้อยละ 57 ดังนั้นรัฐบาลจะจัดสรรให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปีต่อ ๆ ไป

(9) รัฐบาลส่งเสริมให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพื่อเพิ่มการจ้างงานและเงินลงทุนในประเทศ ส่วนบริษัทขนาดใหญ่ของเกาหลีไม่อาจพึ่งพาได้มากนักเพราะพวกเขามักย้ายฐานไปลงทุนยังต่างประเทศเพื่อจ้างแรงงานราคาถูกและขยายตลาดไปสู่ประเทศเหล่านั้น

(10) รัฐบาลพยายามกระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่บริเวณอื่น ๆ ทั่วประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลกับกรุงโซลที่เป็นศูนย์กลางของกิจการทุกสิ่งนับตั้งแต่อดีต

กล่าวโดยสรุป รัฐบาลนี้ให้ความสำคัญโดยมุ่งเน้นไปที่ระบบการสงเคราะห์ (welfare system) 3 ประการ คือ (1) การประกันทางสังคม (social insurance) โดยได้ขยายขอบเขต ขนาดการคุ้มครองและการป้องกันทางสังคมให้ใหญ่ขึ้น (2) ปรับใช้โครงการให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้พิการแบบถ้วนทั่ว และ (3) เร่งสนับสนุนนโยบายการเปิดตลาดแรงงานให้แก่ผู้ยากไร้และกรรมกรที่ยากจน

ในที่นี้ จะขอกล่าวถึงโครงการที่ได้ดำเนินการมาแล้วและแผนการที่จะกระทำต่อไปในปี ค.ศ. 2006 พอสังเขปดังนี้

(1) การสร้างงาน รัฐบาลจะสร้างงาน 527,000 ตำแหน่งให้แก่ผู้ด้อยโอกาส หรือ ร้อย

ละ 14 เพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2005 โดยใช้งบประมาณ 1,546 พันล้านวอน ในขณะเดียวกัน รัฐบาลจะสร้างงานแก่คนทั่วไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 46.6 โดยจะมีผู้ได้รับประโยชน์มีงานทำ 227,000 คน ในขณะเดียวกันได้จัดสรรเงินงบประมาณกว่า 6 พันล้านวอนในการลงทุนด้านธุรกิจการพยาบาล อาหาร และที่พักอาศัย อันเป็นการสร้างงานในภาคการบริการทางสังคม

(2) การช่วยเหลือธุรกิจขนาดย่อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะทำการปรึกษาหารือกับสถาบันทางการเงินเพื่อให้การสนับสนุนทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารเพื่อการอุตสาหกรรมแห่งเกาหลีและธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเกาหลีได้จัดสรรเงินจำนวน 30 ล้านล้านวอนให้แก่ธุรกิจขนาดย่อม ส่วนธนาคารเพื่อการส่งออก-นำเข้าได้กำหนดวงเงินสนับสนุนราว 4.5 ล้านล้านวอนแก่ผู้ส่งออก ทั้งนี้เพราะธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กเป็นแหล่งจ้างแรงงานถึงร้อยละ 87 และสร้างผลผลิตกว่าร้อยละ 50 ของประเทศ

(3) การลดช่องว่างทางการศึกษา รัฐบาลจัดสรรเงินราว 1.3 ล้านล้านวอน (1.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ) เพื่อแก้ปัญหาการแบ่งแยกชั้นทางการศึกษาของประชาชน (bipolarization in education) และจะเพิ่มงบอีกราว 8 ล้านล้านวอน (8 พันล้านเหรียญ) ในอีกราว 5 ปีข้างหน้า ทั้งนี้เพราะจากข้อมูลชี้ว่ามีเด็กวัยร่นกว่า 40,000 คนไม่ได้เข้าศึกษาต่อ และผู้ใหญ่ราว 6 ล้านคนไม่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับชั้นมัธยมต้น ดังนั้นรัฐบาลจะสนับสนุนให้คนด้อยโอกาสเหล่านี้⁽³⁾ รวมทั้งกลุ่มผู้ลี้ภัยจากเกาหลีเหนือและคนงานชาวต่างชาติและลูกหลาน⁽⁴⁾ โดยจะเน้นให้การศึกษาภายหลังที่เรียนจบโรงเรียนไปแล้ว นั่นคือ การฝึกหัดทักษะอาชีพและการศึกษานอกโรงเรียน โดยจะให้อยู่ภายใต้โครงการ Edu-Safety Net ที่มุ่งเป้าหมายไปยังเด็กจากครอบครัวยากจน เด็กด้อยโอกาส และเด็กถูกทอดทิ้งเป็นลำดับแรก

(4) ช่วยเหลือคนชรา โครงการ Elderly Care Insurance เน้นการช่วยเหลือคนชราที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะคนชราที่เป็นโรคเรื้อรังจำนวน 530,000 คน (หรือร้อยละ 12 ของคนชราทั้งประเทศ) ที่ต้องการการรักษาพยาบาล โดยคาดการณ์ว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่า 650,000 คนในปี ค.ศ. 2010 นั้น รัฐบาลได้จัดสรรเงิน 1.2 ล้านล้านวอนให้แก่โครงการนี้ไปจนถึงปี ค.ศ. 2008 และจะเพิ่มอีก 1.8 ล้านล้านวอนในปี ค.ศ. 2010 ทั้งนี้เพราะมีข้อมูลชี้ว่าสังคมเกาหลีได้ก้าวเข้าสู่สังคมที่มีคนชราเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะผู้คนมีอายุยืนยาวเฉลี่ยราว 78.2 ปี

อนึ่ง รัฐบาลจะหางานให้คนชราทำราว 80,000 ตำแหน่ง และให้เงินช่วยเหลือเดือนละ 930,000 วอนเพื่อยังชีพและช่วยเหลือด้วยการให้เงินกู้ซื้อบ้านราว 300 ล้านวอน⁽⁵⁾

(5) มาตรการอื่นๆ รัฐบาลได้มีโครงการในการสร้างความมั่นคงทางสังคมอีกหลายโครงการ เช่น โครงการช่วยเหลือคนด้อยโอกาสเพื่อให้มีงานประจำทำและมีรายได้ที่เหมาะสม โครงการโรงเรียนเด็กในสถานที่ทำงานเพื่อให้คนงานหญิงสามารถดูแลลูกได้สะดวกและลดค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูดูแลลูก โครงการสร้างสถานสงเคราะห์คนชราขึ้นทั่วประเทศ รวมทั้งโครงการย้ายส่วนราชการจากกรุงโซลไปยังเมืองอื่นที่ตั้งอยู่ข้างเคียงเพื่อลดความแออัดของเมืองหลวงลง เป็นต้น

นโยบายด้านความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ท่ามกลางกระแสการปฏิรูปเพื่อเน้นนโยบายสังคมที่ผู้นำประเทศและเหล่าผู้นำทางการเมืองและข้าราชการบางกลุ่มที่นิยมในตัวประธานาธิบดีได้ใช้เวลาไปกับการเขียนโครงการสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชนอยู่นั้น ระบบทุนนิยมของเกาหลีที่นำโดยกลุ่มอนุรักษนิยม (นายทุน นักการเมือง และข้าราชการระดับสูงบางกลุ่ม) ก็ต้องเดินหน้าแสวงหาผลกำไรให้แก่ธุรกิจอุตสาหกรรมของตน รวมทั้งต้องขยายและปรับปรุงพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป อย่างไรก็ตาม ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกสังคมเพราะเป็นหน่วยผลิตและแสวงหาทรัพยากรสินมาให้เพื่อใช้จ่ายในประเทศ ประธานาธิบดีโรห์เองก็ไม่ได้ละเลยที่จะอ้างถึงในคำปราศรัยของเขาว่า

.....เศรษฐกิจประเทศของเราได้ก้าวกระโดด โดยการส่งออกมีอัตราเพิ่มเป็นเลขสองหลักติดต่อกันเป็นปีที่สาม และปีที่ผ่านมาระดับการนำเข้าถึง 23.5 พันล้านเหรียญ เมื่อรวมกันสามปี เรามียอดการค้าเกินดุลถึง 69.7 พันล้านเหรียญ ข้าพเจ้าขอขอบคุณเพื่อนร่วมชาติที่ได้ตรากตรำทำงานหนักกระทำสิ่งเหล่านี้ให้บังเกิดขึ้น ...

อนึ่ง นายโรห์ได้อ้างว่า นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลเน้นการฟื้นฟูภาคอุตสาหกรรมและการสร้างระบบที่มีประสิทธิภาพนำชาติไปสู่สังคมอุตสาหกรรมก้าวหน้า นโยบายเศรษฐกิจได้กำหนดให้สอดคล้องกับนโยบายสังคมในเกือบทุกประเด็น⁽⁶⁾ อย่างไรก็ตาม โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจไม่ได้รับการระบุรายละเอียดและไม่มีการกล่าวถึงการสนับสนุนจากรัฐในด้านเงินทุนจากสถาบันการเงินเหมือนกับรัฐบาล

ชุดก่อน ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รัฐบาลปล่อยให้ผู้ประกอบการต่อสู้ไปตามลำพัง ทำให้ นักธุรกิจอุตสาหกรรมมีความรู้สึกห่างเหินกับรัฐทั้ง ๆ ที่ทั้งสองฝ่ายไม่อาจแยกออกจาก กันได้เลย

สรุป

ความแตกต่างของนโยบายในการบริหารประเทศระหว่างรัฐบาลของนายโรห์กับ กลุ่มอนุรักษ์ในเกาหลีใต้เป็นบทพิสูจน์ของการปรับโครงสร้างของระบบทุนนิยมจากการที่สังคมเดินไปสู่ความเหลื่อมล้ำสุดขีดมาเป็นการเกลี่ยทุนไปสู่ประชากรที่ด้อยโอกาสและผู้ที่ต้อง “เสียสละ” เพื่อสร้างความแข็งแกร่งแก่ระบบทุนนิยมนานาให้ได้รับ ผลพวงจากการพัฒนาในระดับหนึ่ง และคาดหวังต่อไปว่าทุกกลุ่มจะร่วมกันทุ่มเทพลัง ผลักดันให้สังคมทะยานขึ้นต่อไปข้างหน้า กรณีของเกาหลีใต้มิใช่เป็นประเทศแรกที่ใช้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบนี้ ในอดีต ญี่ปุ่นและยุโรปตะวันตกก็ปรับใช้วิธีการเดียวกันนี้ มาก่อน และต่างได้รับความสำเร็จนำไปสู่การจัดการทางสังคมเพื่อความมั่งคั่งด้วยสันติวิธีแม้ว่าจะต้องพบอุปสรรคนานัปการในช่วงของการปฏิรูปเพราะมีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและ คัดค้านควบคู่กันไป

ในทางตรงกันข้าม ความล้มเหลวของประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ เป็นผลมาจากการยอมให้สังคมแบ่งออกเป็นสองขั้วอย่างเด่นชัด และปล่อยให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสต้อง พบกับสภาพการดำรงชีวิตต่ำกว่าระดับมากจนเกินกว่าจะยอมรับได้ ในขณะที่กลุ่ม อนุรักษ์นิยมได้รับผลพวงของการพัฒนาอย่างเหลือเฟือ ทำให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่าง สองกลุ่มนี้และนำไปสู่การประท้วงประหารทำลายล้างกันและกันจนกลายเป็นสงคราม กลางเมือง ดังนั้น กรณีของรัฐบาลนายโรห์ มูเฮียนที่พยายาม “เสียง” ในการปรับฐาน โครงสร้างสังคมคงมิใช่ต้องการนำประเทศไปสู่การปกครองระบอบสังคมนิยมตามที่ถูก กล่าวหา แต่เป็นการใช้ “ความกล้าหาญ” และอนาคตทางการเมืองของตนเป็นเดิมพันใน การ “ปฏิรูป” สังคมเพื่ออนาคตที่สดใส

ผลลัพธ์จะเป็นดังที่คาดหรือไม่ เป็นเรื่องที่น่าติดตามดูอย่างใกล้ชิด

ความสัมพันธ์ระหว่าง เกาหลีใต้-จีน (ยุคปัจจุบัน ปี 2006)

ในยุคใหม่นี้ จีนประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ นับตั้งแต่เปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศในราว ปี ค.ศ. 1978 เป็นต้นมา อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทศวรรษ 1980 1990 จนถึงตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 อยู่ในลำดับต้นๆ ของโลกเป็นระยะเวลานานติดต่อกัน สาเหตุสำคัญของความก้าวหน้าของจีนเป็นผลมาจากนโยบายสี่ทันสมัยของนายเติ้ง เลี้ยวผิงที่ประกาศใช้ในตอนปลายของทศวรรษที่ 1970 และได้เป็นเศรษฐกิจการตลาดตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกัน บริษัทธุรกิจอุตสาหกรรมของชาติต่างๆ เริ่มต้นจากสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นได้เข้าไปลงทุนในจีนในช่วงเริ่มต้นการเปิดประเทศ ต่างได้รับความสำเร็จในการดำเนินกิจการ ทำให้นักธุรกิจจากประเทศต่างๆ ในยุโรป ฮองกงและไต้หวัน ได้สังเกตเห็นศักยภาพที่จีนมีตลาดภายในประเทศกว้างใหญ่เพราะมีประชากรถึง 1,300 ล้านคน มีแรงงานเหลือเฟือและค่าจ้างแรงงานต่ำมาก อีกทั้งมีทรัพยากรมากมายที่สามารถนำมาใช้ในการผลิต จึงพากันหลั่งไหลเข้าไปลงทุนในจีน

ภายหลังที่เกาหลีใต้เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนในปี ค.ศ. 1992 รัฐบาลและนักธุรกิจเกาหลีใต้ต่างตระหนักดีว่า หากเขาเป็นกลุ่มที่ตามหลังประเทศอื่นๆ ที่เข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ในจีน (เป็นความรู้สึกเช่นเดียวกับความล่าช้าในการเข้าไปทำการค้าและการลงทุนกับประเทศในกลุ่มอาเซียน เมื่อเปรียบเทียบกับนักลงทุนจาก ญี่ปุ่น ไต้หวัน และฮองกง) ดังนั้น นักธุรกิจชาวเกาหลีใต้จึงทุ่มเทพลังทุกทางเพื่อบุกตลาดการค้าและการลงทุนในจีน ยังผลให้ปริมาณและมูลค่าการค้าและการลงทุนของทั้งสองประเทศพุ่งพรวดสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

เนื่องจากเกาหลีใต้ได้รับความสำเร็จในการพัฒนาประเทศที่อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 – 1980 และมีระดับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาก่อนจีน ทำให้ความรู้สึกของคนเกาหลีใต้มีความหยิ่งผยองมองจีนว่าล่าหลังและต้องพึ่งพาการค้าการลงทุนจากประเทศของเขา อีกทั้งการเข้าไปในจีนก็เพื่อ “แสวงหาผลประโยชน์จากจีน” แต่เมื่อจีนได้เร่งรัดพัฒนาประเทศและมีศักยภาพในการก้าวขึ้นเป็นเสือเศรษฐกิจและผู้นำทางการเมืองของเอเชียและของโลก นอกจากนี้ จีนยังได้อ้างว่าอาณาจักร โกอูริว (Goguryeo) ในอดีตเป็นส่วนหนึ่งของ

ประเทศจีน ทำให้คนเกาหลีใต้มีความรู้สึกว่าเป็นประเทศที่เป็น “ภัยคุกคาม” (China Threat Theory) ต่อประเทศของตน

จากการสำรวจประชามติของสถานีโทรทัศน์ KBS ประชากรเกาหลีใต้ที่มีอายุเกิน 20 ปี จำนวน 1,000 คนในปี ค.ศ. 2004 พบว่า ร้อยละ 79.8 ของผู้ตอบคำถามมีความเห็นว่า จีนเป็นประเทศคู่แข่ง (competitor) ร้อยละ 87.1 เชื่อว่าเทคโนโลยีของจีนจะก้าวเท่าทันกับของเกาหลีใต้ภายใน 10 ปีข้างหน้า และร้อยละ 74.1 ไม่เชื่อว่าจีนจะแสดงบทบาทสำคัญในการรวมชาติของเกาหลี นั่นหมายความว่า คนเกาหลีใต้ต่างมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อจีนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และยิ่งจีนดำเนินนโยบายว่าจะเป็นผู้นำและครอบครองความเป็นเจ้า (Sino-centralism and hegemony) ก็ยิ่งทำให้คนเกาหลีใต้มองจีนว่าเป็นภัยอันตรายที่น่ากลัวต่อเกาหลี (a potential threat to Korea) ⁽⁷⁾

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่คนเกาหลีใต้ภาคภูมิใจที่มีสถานภาพและอิทธิพลเหนือจีนได้แก่

(1) สถานภาพทางเศรษฐกิจ แม้ว่าขนาดของเศรษฐกิจ (ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ) ของจีนจะใหญ่กว่าเกาหลี ทั้งนี้เป็นเพราะจีนมีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ไพศาลและมีประชากรมากกว่า ทำให้ประชากรของเกาหลีแต่ละคนมีรายได้สูงกว่า และมีพลังอำนาจในการซื้อสูงกว่าจีนหลายเท่าตัว ส่งผลให้มีปริมาณเงินทุนจำนวนมากเพื่อใช้ในการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ

รายได้ต่อหัว (GDP. Per capita)
(อำนาจในการซื้อ)

จีน	6,800	เหรียญสหรัฐฯ (2005 est.)
เกาหลีใต้	20,400	เหรียญสหรัฐฯ (2005 est.)

Source CIA Factbook online – update 8 Aug. 2006

(2) สถานภาพทางเทคโนโลยี เกาหลีใต้มีประชากรที่มีความรู้สูงและมีเทคโนโลยีในการผลิตสูง จึงสามารถผลิตสินค้าได้หลากหลายชนิด โดยส่วนใหญ่เป็น

สินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง ในขณะที่จีนผลิตสินค้าประเภทใช้แรงงานมาก

จากสถานภาพทางเศรษฐกิจและระดับเทคโนโลยีที่เกาหลีใต้มีระดับสูงกว่าจีนนี้เอง ทำให้บริษัทของเกาหลีเป็นจำนวนมากเข้าไปลงทุนในจีน โดยมีมูลค่าการลงทุนอยู่ในระดับที่ 3 หรือ 4 ของประเทศที่เข้าไปลงทุนในจีนมากที่สุด แต่ในทางกลับกัน การที่มีเงินทุนต่างประเทศไหลเข้าไปในจีนเป็นจำนวนมหาศาลนี้เอง กลับกลายเป็นว่า จีนไปแย่งการลงทุนจากต่างประเทศไปจากเกาหลีเกือบหมดสิ้น ยังผลให้ ปริมาณการลงทุนในเกาหลีลดลงอย่างเห็นได้ชัด คนและรัฐบาลเกาหลีได้จึงถือว่าจีนเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญ

การลงทุนโดยตรงในจีน จำแนกตามแหล่งที่มา		
แหล่งที่มา	จำนวนเงินลงทุน (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	
	ปี 2004	ปี 2005
ฮ่องกง	19.00	17.95
บริติช เวอร์จิน ไอแลนด์	6.73	9.02
เกาหลีใต้	6.25	5.17
ญี่ปุ่น	5.45	6.53
สหรัฐฯ	3.94	3.06
ไต้หวัน	3.18	2.15
คีแมน ไอแลนด์	2.04	1.95
สิงคโปร์	2.01	2.20
ซามัวตะวันตก	1.13	1.35
เยอรมัน	1.06	1.53
ที่มา	กระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน	
	http://www.uschina.org/statistics/2006foreigninvestment.html	

(3) กระแสเกาหลี (Korean wave) คนเกาหลีต่างโลดโลดใจที่กระแสวัฒนธรรมเกาหลี เช่น Pop music ละครโทรทัศน์ เกมออนไลน์ ฯลฯ ได้ไหลทะลักเข้าไปในจีน ญี่ปุ่น ไต้หวัน และในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจีนที่แฟนละครและวัยรุ่นต่างนิยมชมชอบไปจนถึงคลังโคล้กระแสวัฒนธรรมเกาหลีอย่างกว้างขวาง ความภาคภูมิใจที่สุดก็คงเป็นเพราะจีนและญี่ปุ่นต่างรับกระแสเกาหลีแทบทุกหัวระแหงของสังคมต่างๆ ที่ในอดีตเกาหลีตกอยู่ภายใต้การเป็นอาณานิคมทางการเมืองและวัฒนธรรมของประเทศที่ยิ่งใหญ่ทั้งสองมานานนับพันปี

คำว่า “กระแสเกาหลี” เป็นคำศัพท์ในภาษาจีนที่ออกเสียงว่า “ฮันลิ่ว” (hanliu) หรือ “ฮันริว” (hanryu ในภาษาเกาหลี) ซึ่งใช้เรียกกระแสวัฒนธรรมเกาหลีที่ไหลพัดเข้าไปในจีนและกลายเป็น “กระแสที่แรงจืด” นับตั้งแต่ ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา เมื่อวัฒนธรรมร่วมสมัย (pop culture) ของเกาหลีไหลบ่าเข้าไปในจีน คนจีนได้ให้ความสนใจและเรียนรู้เรื่องราวของเกาหลี ตลอดจนลอกเลียนแบบการแต่งกาย การรับประทานอาหาร และเดินทางไปท่องเที่ยวในเมืองโซมอย่างไม่ขาดสาย⁽⁸⁾

จี วุก-ยอน ศาสตราจารย์สาขาวรรณคดีจีนแห่งมหาวิทยาลัยโซกังก์ได้ย้ำว่า กระแสเกาหลีเป็นการยัดเยียดเกาหลีเป็นศูนย์กลางภายใต้สมมติฐานที่ว่า วัฒนธรรมเกาหลีสูงส่งกว่าของจีน ก่อให้เกิดการไหลบ่าวัฒนธรรมร่วมสมัยหรือ popular culture ของเกาหลีเข้าไปในจีน โดยถือว่าวัฒนธรรมนี้เป็นสินค้า (economic commodity) เป็นสินค้าที่มีตราของชาติเกาหลี (brand name) และเป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของเกาหลีและของเอเชียตะวันออกเฉียง (new cultural code in East Asia) ที่แข่งขันกับวัฒนธรรมร่วมสมัยของชาติตะวันตกและอเมริกา⁽⁹⁾ กระแสเกาหลีได้แพร่กระจายเข้าไปยังประเทศต่างๆ ในเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจีน ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่คนเกาหลียิ่งกว่าสิ่งใด ทำให้คนเกาหลีแทบทุกส่วน ไม่ว่าจะป็นรัฐบาล อาจารย์มหาวิทยาลัย ข้าราชการ พ่อค่านักธุรกิจ นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ต่างโลดโลดใจที่วัฒนธรรมเกาหลีสร้างความป็นเจ้า (cultural hegemony) เหนือวัฒนธรรมของชาติอื่น และใช้เป็นจุดรวมใจของคนในชาติเสมือนหนึ่งเป็นกระแสชาตินิยมประเภทหนึ่ง

จุดยืนของเกาหลีต่อจีนและญี่ปุ่น

ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ก่อให้เกิดความล้าพองใจและประสงค์ที่จะก้าวขึ้นไปสู่ความเป็นผู้นำของชาติในแถบเอเชียตะวันออกและเป็นประเทศชั้นนำของโลก เป้าหมายนี้มีไข่เพียงจะเกิดขึ้นในยุคปัจจุบันนี้ แต่เป็นความปรารถนาของผู้นำและประชากรชาวเกาหลีมานานนับตั้งแต่เริ่มประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่หนึ่งเมื่อปี ค.ศ. 1962 กล่าวโดยย่อ ในช่วงแรกของการกระตุ้นให้เกิดการผลิตเพื่อส่งออก รัฐบาลได้เข้าแทรกแซงกระบวนการผลิตและการตลาดแบบเข้ม โดยมุ่งเน้นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก (labor intensive industries) ต่อมา เมื่อการผลิตสินค้าประเภทนี้ถึงจุดอิ่มตัว ก็หันไปเน้นอุตสาหกรรมหนักและเคมีภัณฑ์ พอถึงตอนปลายทศวรรษที่ 1980 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีการสื่อสารได้รับการผลักดันจากรัฐบาลให้พัฒนาเพื่อเข้าสู่สนามแข่งขันในเวทีโลก

เกาหลีใต้ได้บรรลุความสำเร็จในการพัฒนาในระดับที่เป็นที่น่าพอใจในทศวรรษที่ 80 และสามารถประกาศศักดาให้ทั่วโลกล่วงรู้ในมหกรรมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อนที่กรุงโซลใน ค.ศ. 1988 จนมีผู้ขนานนามว่า “มหัศจรรย์ด้วยผลงานของมนุษย์บนฝั่งแม่น้ำฮัน” (Man-made miracle on the Han river) ดังนั้น ในยุคการบริหารงานของประธานาธิบดีคิม ยังแซม (ดำรงตำแหน่งในระหว่าง ค.ศ. 1992 – 1997) ได้ประกาศนโยบาย “การนำเกาหลีให้เป็นชาติชั้นแนวหน้า” และในปี ค.ศ. 2000 ประธานาธิบดีคิม เฉungs (ดำรงตำแหน่งในระหว่างปี ค.ศ. 1998 – 2002) ได้ประกาศว่า

“ในสหัสวรรษใหม่นี้ เราชาวเกาหลีจะเริ่มต้นศักราชใหม่ที่เต็มไปด้วยความหวังและความฝัน โดยจะเน้นสันติภาพ ความมั่งคั่ง และร่วมกันทำให้เกาหลีเป็นชาติชั้นแนวหน้าของโลก”

การบรรลุความสำเร็จในการพัฒนา โดยเกาหลีได้รับการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกองค์การของกลุ่มประเทศร่ำรวย (OECD – Organization for Economic Cooperation and Development) เป็นชาติสมาชิกลำดับที่ 29 ใน ค.ศ. 1996 และในปีนั้น ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 10,548 เหรียญสหรัฐต่อปี ต่อมา เกาหลีใต้ได้เผชิญกับวิกฤตทางการเงินในปี ค.ศ. 1997 ประธานาธิบดีคิม เฉungs ได้พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสด้วยการประกาศโครงการหลากหลายโครงการเพื่อให้เกาหลีใต้เป็นชาติชั้นนำในภูมิภาคและของโลก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. East Asia Economic and Cultural Hub Project

ใน ค.ศ. 2002 ประธานาธิบดีจิม เดจุงได้ประกาศสร้างเมืองใหม่บริเวณแถบเมืองอินซอน(ใกล้กับกรุงโซล) ให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของภูมิภาค โดยเน้นให้เป็นศูนย์กลางการลงทุนทั้งจากภายในและจากต่างประเทศที่มีกฎหมายรองรับในเขตอุตสาหกรรมนานาชาติแห่งนี้ว่า บริษัทสามารถปรับลดและเลิกจ้างคนงานเมื่อใดก็ได้ มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง และเป็นศูนย์กลางการเงิน คมนาคม และวัฒนธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออก

รัฐบาลได้ชี้ให้เห็นว่า เมืองโซล-อินซอนตั้งอยู่ระหว่างศูนย์กลางสำคัญของจีน (ปักกิ่ง – เซี่ยงไฮ้) และของญี่ปุ่น (โอซาก้า – โตเกียว) จึงเป็นบริเวณที่เหมาะสมยิ่งที่จะใช้เป็นศูนย์กลางรวมชาติทั้งสามให้มีความร่วมมืออย่างแน่นแฟ้นต่อกัน

2. East Asia Vision Group (EAVS)

ในปี ค.ศ. 1997 ผู้นำอาเซียน (ASEAN) ได้ร่วมประชุมกันที่เมืองกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยได้เชิญชวนผู้นำจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น เข้าร่วมหารือด้วย อันเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่เรียกกันว่า ASEAN plus Three และได้มีการประชุมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยย้ายไปจัดการประชุมตามเมืองหลวงของประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียนสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป

ในการร่วมประชุมเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ. 1998 ณ.กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ประธานาธิบดีจิม เดจุงได้เสนอให้จัดตั้ง “กลุ่มวิสัยทัศน์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก” ขึ้นเพื่อระดมความคิดและแสวงหาวิธีการขยายความร่วมมือในทุกด้านและทุกระดับเพื่อการพัฒนาประเทศในภูมิภาค โดยให้มีการรวมกลุ่มที่เรียกว่า “กลุ่มศึกษาเอเชียตะวันออก” (East Asia Study Group – EASG) ต่อมา ได้จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือสมาชิกชาติละ 2 คนหลายครั้ง และสรุปผลในปี ค.ศ. 2001 ว่า ควรสถาปนา “ประชาคมเอเชียตะวันออก” (East Asia Community) ขึ้น รัฐบาลเกาหลีได้ผลักดันให้โครงการนี้บรรลุผลด้วยการทุ่มเทพัทยากรและเงินทุน รวมทั้งเรียกร้องให้ชาติสมาชิกของสมาคมอาเซียน 10 ชาติและของจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นให้ความร่วมมือเพื่อให้โครงการนี้เป็นรูปเป็นร่างขึ้น ทั้งนี้ทั้งนั้น อาจประสงค์ให้เกาหลีใต้เป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่ม อย่างไรก็ตาม โครงการนี้ได้รับการเพิกเฉยจากรัฐบาลของจีน ญี่ปุ่นและของประเทศในสมาคมอาเซียนส่วนใหญ่

3. President Committee on Northeast Asian Cooperative Initiative (NACI)

สืบเนื่องจากการประชุม ASEAN plus Three ที่กรุงมะนิลา ค.ศ. 1999

ผู้นำของจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นได้ร่วมประชุมสุดยอดกันขึ้นเป็นครั้งแรก โดยตกลงกันว่า จะหาทางจัดการประชุมระหว่างผู้นำทั้งสามประเทศขึ้นอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบพหุภาคีระหว่างกันขึ้นเสมือนเมื่อครั้งจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นได้ก่อตั้ง Greater East Asia Co – prosperity Sphere เมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 อันเป็นการย้ำถึงความรุ่งโรจน์ทางเศรษฐกิจและเอกลักษณ์ของชนชาวเอเชีย (Asianism) ⁽¹⁰⁾

ต่อมา ประธานาธิบดีโรห์ มูเฮียนได้ประกาศในวันเข้ารับตำแหน่งผู้นำประเทศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2003 ว่าเขาจะส่งเสริมให้เปิดศักราชแห่งสันติภาพและความมั่งคั่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออก (an era of peace and prosperity in Northeast Asia) ขึ้น ดังนั้น จึงเป็นที่มาของ NACI โดยเน้น 3 เศรษฐกิจที่มีความแข็งแกร่งในเอเชีย คือเกาหลีใต้ จีน และญี่ปุ่น (Korea – China – Japan Trilateral Cooperation and Nationalism) ⁽¹¹⁾ โดยมีเกาหลีใต้เป็นผู้นำ

อนึ่ง กิจกรรมหนึ่งที่สำคัญของ NACI ก็คือ การสร้างบูรณาการทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และการค้า หรือเรียกว่า Northeast Asian Integration อีกทั้งประสงค์ที่จะขยายความสัมพันธ์ไปยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค เช่น เกาหลีเหนือ รัสเซีย และมองโกเลีย โดยใช้เส้นทางรถไฟ Trans – Siberian railway และ Trans – Korea railway เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกัน

จุดยืนของเกาหลีที่รัฐบาลได้ประกาศและเป็นตัวตั้งตัวตีในการดำเนินการอย่างแข็งขันพร้อมกับยืนยันอย่างออกนอกหน้ากับรัฐบาลของประเทศที่เกี่ยวข้องว่า ต้องการเป็นผู้นำขององค์กรดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ความพยายามดังกล่าวได้รับการตอบรับอย่างเย็นชาจากจีนและญี่ปุ่นที่แม้ไม่ปฏิเสธความประสงค์ที่จะเป็นผู้นำของเกาหลี แต่ก็ไม่ได้แสดงปฏิกิริยาที่จะให้ความร่วมมือตามความต้องการของรัฐบาลเกาหลี ทั้งนี้ทั้งนั้น ทั้งจีนและญี่ปุ่นต่างก็ตั้งตัวเป็นผู้นำ หรือแข่งขันกันเป็นผู้นำ นั่นคือ แต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกนั้น ไม่มีใครยอมใครและต่างจกฉวยผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและของโลกเพื่อชาติของตนเองแทบทั้งสิ้นหรือหากจะยอมทำตามก็เป็นเพราะประเทศของตนจะได้ผลประโยชน์เท่านั้น

โครงการวิจัยร่วมเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ 3 ประเทศ

จากการประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นที่กรุงมะนิลาในช่วงการประชุม ASEAN plus Three ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1999 ได้มีการบรรลุข้อตกลง คือ การตั้งคณะกรรมการร่วมทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง “การเพิ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างจีน ญี่ปุ่น และเกาหลี” (Strengthening Economic Cooperation among China Japan and Korea) ประกอบด้วยองค์การวิจัยของแต่ละชาติเป็นตัวแทน ได้แก่ Development Research Center of the State Council (DRC) ของจีน National Institute of Research Advancement (NIRA) ของญี่ปุ่น และ Korea Institute for International Economic Policy (KIEP) ของเกาหลี

ในช่วงแรก เป็นการศึกษาในหัวข้อการส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่าง 3 ประเทศ ต่อมา ในปี ค.ศ. 2001 ได้เน้นการศึกษาหัวข้อการอำนวยความสะดวกทางการค้า จากนั้นได้นำผลการวิจัยที่นำไปสู่การร่างข้อเสนอด้านนโยบายเพื่อให้ผู้นำร่วมพิจารณา คือ นายกรัฐมนตรีหู หงจี้ของจีน นายกรัฐมนตรีจุนชิโร โคอิซุมิของญี่ปุ่น และประธานาธิบดีคิม เดจุงของเกาหลีใต้ ที่เข้าร่วมประชุม ASEAN plus Three ที่ประเทศบรูไนในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2001 ผู้นำทั้งสามได้ตกลงตามข้อเสนอดังกล่าว ต่อมา จึงได้จัดให้มีการประชุมร่วมระหว่างรัฐมนตรีทางการค้าและเศรษฐกิจของ 3 ประเทศในเดือนกันยายน ค.ศ. 2002 ที่ประเทศบรูไนเพื่อดำเนินการตามนโยบายที่ได้กำหนดขึ้น (เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศจีน ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ได้ใช้โอกาสของการประชุม ASEAN plus Three โดยได้จัดให้มีการประชุมสุดยอดนอกกรอบระหว่างผู้นำ 3 ประเทศเพื่อสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออก แทนที่จะจัดการประชุมสุดยอดเฉพาะของตนเอง)

รายงานผลการวิจัยและข้อเสนอด้านนโยบาย (Report and Joint Policy Recommendations on Strengthening Economic Cooperation among China, Japan and Korea in 2002 – <http://www.nira.go.jp/news/paper/joint2/report.html>) มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

(1) การลงทุนจากต่างประเทศ ปริมาณและมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศของโลกอยู่ในระดับสูงในทศวรรษที่ 1980 และ 1990 ต่อมา ปริมาณการลงทุนได้ลดลง

ราวร้อยละ 50 ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม การลงทุนจากต่างประเทศของภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีส่วนน้อยมากเพียงร้อยละ 15.4 ใน ค.ศ. 1994 และลดลงเหลือเพียงร้อยละ 4.7 ในปี ค.ศ. 2000

การลงทุนจากต่างประเทศภายในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกันเองก็อยู่ในระดับต่ำมาก กล่าวคือมีเพียงร้อยละ 2.3 ในปี ค.ศ. 1990 เป็นร้อยละ 9.8 ในปี ค.ศ. 1995 จากนั้นก็ลดลงเหลือร้อยละ 6.1 ในปี ค.ศ. 2000 ในปัจจุบัน สัดส่วนของการลงทุนของเกาหลีที่เข้าไปในจีนมีสูงมากในขณะที่สัดส่วนของญี่ปุ่นที่เข้าไปในจีนมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับปริมาณและมูลค่าที่ญี่ปุ่นออกไปลงทุนยังต่างประเทศทั้งหมด สาเหตุหลักก็คือ ญี่ปุ่นเน้นเข้าไปลงทุนในสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกามากกว่าและการลงทุนของญี่ปุ่นในจีนมักจะผ่านฮ่องกง ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงของการลงทุนในจีน โดยตรง

(2) การลงทุนจากญี่ปุ่นและเกาหลีในจีน สาเหตุหลักที่บริษัทจากญี่ปุ่นและเกาหลีที่เข้าไปลงทุนในจีนก็คือ ขนาดของตลาดที่ใหญ่มีค่า และจีนมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่มั่นคง ส่วนสาเหตุข้ออื่นที่บริษัทเกาหลีให้ความสนใจ ได้แก่ จีนมีต้นทุนในการผลิตต่ำและมีแรงงานเหลือเฟือ ในขณะที่บริษัทญี่ปุ่นสนใจด้านนโยบายการให้สิทธิพิเศษของจีนแก่นักลงทุนต่างชาติ การมีกำลังแรงงานมากมายและมีระบบการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ

(3) บรรยากาศในการลงทุนในจีน ผู้ประกอบการเกาหลีและญี่ปุ่นให้ความเห็นว่า บรรยากาศในการลงทุนในจีนได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่น โครงสร้างพื้นฐาน คุณภาพของแรงงาน กฎหมายและกฎระเบียบ ความโปร่งใส และข้อกำหนดในการเข้าสู่ตลาด รวมทั้งทัศนคติของคนต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

(4) ปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนในจีน ผู้ประกอบการชาวญี่ปุ่นระบุว่า อุปสรรคของการขยายการลงทุนในจีน ได้แก่ ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น การปกป้องสิทธิของนักลงทุนมีน้อยและมีการละเมิดลิขสิทธิ์ นโยบายการให้สิทธิพิเศษด้านการภาษีศุลกากร และความโปร่งใสน้อยไม่มากนัก ในขณะที่นักลงทุนเกาหลีมีความกังวลใจในเรื่องปัญหาอุปสรรคทางด้านกฎหมายและกฎระเบียบ การตรวจสอบ และกระบวนการอนุมัติ ตลอดจนการเรียกเก็บเงินนอกเหนือจากภาษีอากร ส่วนในเรื่องอื่นๆ นั้น ก็คล้ายคลึงกับข้อคิดเห็นของนักลงทุนชาวญี่ปุ่น

(5) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากภายในประเทศ ประการแรก ได้แก่ แรงกดดันทางสังคม กล่าวคือบริษัทเกาหลีและญี่ปุ่นเผชิญกับแรงกดดันจากสังคมของตนเองในเรื่องการออกไปลงทุนในประเทศอื่น โดยรัฐบาลท้องถิ่นและสหภาพแรงงานวิพากษ์วิจารณ์ว่า หากบริษัทต่างๆ เน้นออกไปลงทุนยังต่างประเทศ ก็จะลดการลงทุนในประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาด้านการจัดเก็บภาษีได้น้อย และเกิดการว่างงานขึ้นภายในประเทศ

ประการที่สองได้แก่ ปัจจัยทางด้านสถาบัน ทั้งบริษัทเกาหลีและญี่ปุ่นกล่าวว่า ระบบการตรวจสอบและการอนุมัติการออกไปลงทุนในต่างประเทศควรทำให้มีความสะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะระเบียบข้อห้ามหลายอย่างไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

(6) ลักษณะการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อุตสาหกรรมด้านเหล็กกล้า เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกลและอิเล็กทรอนิกส์ของญี่ปุ่นและเกาหลีมีความก้าวหน้าและได้เปรียบประเทศคู่แข่งอื่นที่มาจากบริเวณอื่นของโลก จึงสามารถขยายฐานเข้าไปลงทุนในจีนได้มาก

ญี่ปุ่นได้เปรียบดุลการค้ากับเกาหลีอย่างต่อเนื่องตลอดมา ในขณะที่เกาหลีได้เปรียบดุลการค้ากับจีน สถานการณ์ดังกล่าวเป็นผลมาจากการนำเข้า-ส่งออกของกลุ่มประเทศทั้งสาม กล่าวคือ บริษัทญี่ปุ่นที่เข้าไปลงทุนในเกาหลีนั้นได้นำเข้าสินค้าสำเร็จรูปจากญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกัน ได้ส่งชิ้นส่วนออกไปจำหน่ายยังจีน กระบวนการดังกล่าวเป็นการส่งเสริมการส่งออกสินค้าของญี่ปุ่นและของเกาหลีไปยังจีน แต่เป้าหมายของตลาดส่งออกต่างกัน กล่าวคือ บริษัทญี่ปุ่นส่งสินค้าที่ผลิตกลับไปยังตลาดในประเทศของตนเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ตลาดส่งออกบริษัทของเกาหลีก็คือสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และยุโรป ดังนั้น ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นก็คือส่วนหนึ่งของมูลค่าการค้าได้เปรียบดุลการค้าของญี่ปุ่นจากเกาหลีส่งผลให้เกิดการได้เปรียบดุลการค้าของเกาหลีต่อประเทศจีน และส่วนหนึ่งของมูลค่าการค้าได้เปรียบดุลการค้าของเกาหลีกับจีนได้ก่อให้เกิดการได้เปรียบดุลการค้าของจีนต่อสหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น

(7) การลงทุน ปริมาณและมูลค่าการลงทุนของบริษัทของญี่ปุ่นในจีนมีไม่มากนัก ในขณะที่ของเกาหลีที่เข้าไปลงทุนในจีนมีเป็นจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในต่างประเทศของทั้งสองประเทศทั้งหมด

ในแง่ของนโยบายนั้น รายงานฉบับนี้ได้เสนอแนะให้รัฐบาลของประเทศทั้งสามได้ดำเนินการส่งเสริม ปรับปรุงและแก้ไขอุปสรรคที่ขวางกั้นการขยายตัวด้านการค้าและการลงทุนภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออก

สันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลี

คำปราศรัยเนื่องในวันชาติ (National Liberation Day) ปีที่ 61 เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 2006 ประธานาธิบดีโรห์ มูเยียนได้กล่าวตอนหนึ่งว่า “เมื่อมหาอำนาจถกเถียงกันในเรื่องอนาคตของภูมิภาคเอเชียตะวันออก เราอยากจะเรียกร้องให้ทุกฝ่ายเคารพในสิทธิการตัดสินใจด้วยตัวเองเกี่ยวกับอนาคตของเกาหลีทั้งสอง”⁽¹²⁾ จากคำกล่าวนี้ ประธานาธิบดีได้เล่าถึงประวัติศาสตร์ที่เกาหลีเป็นฝ่ายถูกกระทำจากมหาอำนาจรอบข้างมาโดยตลอด จนกระทั่งต้องแบ่งแยกออกเป็นสองประเทศก็เพราะความแตกต่างในลัทธิการเมืองการปกครองของสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็น และในปัจจุบัน ในการประชุม 6 ฝ่าย (สหรัฐอเมริกา รัสเซีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้) แต่ละฝ่ายต่างประสงค์ที่จะจัด “ระเบียบของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ” (new order in Northeast Asia) ให้ตรงตามเป้าหมายที่แต่ละประเทศต้องการ ดังเช่น สหรัฐฯ ต้องการให้เกาหลีเหนือล้มเลิกโครงการนิวเคลียร์ทั้งหมด จึงใช้นโยบายแข็งกร้าวต่อประเทศนี้ ญี่ปุ่นต้องการให้เกาหลีเหนือส่งคืนชาวญี่ปุ่นที่ถูกเกาหลีเหนือลักพาตัวไป ในขณะที่จีนต้องการใช้การเจรจาแบบสันติ ซึ่งเป็นเช่นเดียวกับเกาหลีใต้ที่ใช้นโยบายสันติภาพและการอยู่ร่วมกันกับเกาหลีเหนือ (peace and coexistence) แทนการเผชิญหน้าและข้อขัดแย้ง ส่วนรัสเซียมุ่งหวังให้เกิดสันติภาพขึ้น แต่ได้วางตัวเป็นกลาง

จะเห็นได้ว่า เกาหลีใต้มีนโยบายคล้ายคลึงกับจีนที่ปฏิเสธการใช้กำลังและการตัดเครือข่ายทางการเงินต่อเกาหลีเหนือดังเช่นสหรัฐฯ และญี่ปุ่น ทั้งนี้นับตั้งแต่ครั้งในยุคของประธานาธิบดีคิม เดจุง (ค.ศ. 1998 – 2001) ที่ยึดถือนโยบายสันชาย (Sunshine policy) ที่โอนอ่อนต่อเกาหลีเหนือจนนำไปสู่การประชุมสุดยอดของผู้นำประเทศใน ค.ศ. 2000 และประธานาธิบดีโรห์ มูเยียนก็ได้สืบสานนโยบายนั้นต่อมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ จีน - เกาหลีใต้จึงมีความใกล้ชิดและเห็นอกเห็นใจเกาหลีเหนืออันนำไปสู่การแบ่งขั้วระหว่างสหรัฐฯ และญี่ปุ่น กับจีน เกาหลีใต้และรัสเซียอย่างเห็นได้ชัด

ความใกล้ชิดระหว่างเกาหลีใต้กับจีนได้ปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดเมื่อมีการประชุมสุดยอดระหว่างประธานาธิบดีโรห์ มูเฮียนกับประธานาธิบดีหู จินเทาในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2003 ซึ่งได้ตกลงกันในการยกระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีเป็น “พันธมิตรความร่วมมือทุกทาง” (comprehensively cooperative partnership) เพื่อร่วมกันเสริมสร้างความร่วมมือ สันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ จากนั้นก็มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างประเทศทั้งสองในแง่เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมืองเรื่อยมา ดังตัวอย่างเช่น ผู้แทนรัฐสภาของเกาหลีใต้เดินทางไปพบปะกับผู้แทนรัฐสภาของจีนในระหว่างวันที่ 8 – 14 มกราคม ค.ศ. 2006 โดยได้รับการต้อนรับอย่างดียิ่งจากนายหู บังกั๋ว ประธานกรรมการกลางของสภาประชาชนสูงสุดของจีน อีกทั้งต่างฝ่ายต่างยืนยันว่าจะจัดให้มีการเยี่ยมเยือนระหว่างกันตลอดไป⁽¹³⁾

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ก็ได้มีการกระทบกระทั่งกันระหว่างจีน – เกาหลีใต้เช่นกัน ดังตัวอย่างเช่น กระทรวงการต่างประเทศของจีนไม่ได้แจ้งให้สถานเอกอัครราชทูตเกาหลีใต้ว่า นายคิม จองอิล ประธานคณะกรรมการป้องกันประเทศของเกาหลีเหนือว่าจะมาเยือนจีนในตอนต้นปี ค.ศ. 2006 อีกทั้งยังได้ออกข่าวว่า ข่าวดังกล่าวไม่เป็นความจริง แต่ปรากฏว่านายคิม จองอิลได้เดินทางไปจีนจริงๆ ทำให้เกาหลีใต้แสดงความไม่พอใจที่จีนไม่ได้แสดงความจริงใจต่อเกาหลีใต้⁽¹⁴⁾

ความสัมพันธ์ระหว่าง เกาหลีใต้ – ญี่ปุ่น (ยุคปัจจุบัน – 2006)

ไม่ว่าเวลาจะผันแปรเปลี่ยนไปนานเท่าใดก็ตาม คนเกาหลีและรัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลีก็ยังคงมองว่า “ญี่ปุ่นเป็นชาติที่เป็นศัตรูหมายเลขหนึ่ง” และจะทุ่มเททั้งใจและกายเพื่อเอาชนะให้จงได้ ไม่ว่าจะเป็นยุคปัจจุบันหรืออนาคตก็ตาม ทั้งนี้เป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีตที่ญี่ปุ่นได้กระทำทารุณกรรมและเข้ายึดครองเกาหลี ความโกรธแค้นนี้ได้หยั่งรากฝังลึกและตราตรึงในจิตใจ อีกทั้งได้เขียนไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์ที่คนเกาหลีทุกคนจะต้องเรียนในทุกระดับชั้น ตลอดจน มีการสร้างพิพิธภัณฑ์หลายแห่งทั่วประเทศแสดงถึงเหตุการณ์ดังกล่าวไว้ให้ผู้คนได้เข้าเยี่ยมชม อนึ่ง ความเกลียดชังญี่ปุ่นจะปรากฏออกมาในรูปของการเดินขบวน การประท้วง และในข้อเขียนหากมีข้อขัดแย้งที่เกาหลีเสียผลประโยชน์ หรือกรณีที่กระทบทางจิตใจ คนเกาหลีจะแสดงความเกรี้ยวกราด เช่น เผาธงชาติญี่ปุ่น เขียนโปสเตอร์ประณาม และเขียนวิพากษ์วิจารณ์ด้วยข้อความที่เผ็ดร้อนและรุนแรงอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาข้อขัดแย้ง

ข้อขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่นที่สำคัญ⁽¹⁵⁾ ได้แก่

(1) ดินแดน หมู่เกาะ โด๊กโด (หรือที่ญี่ปุ่นเรียกว่า Takeshima) เป็นประเด็นร้อนแรงที่ทั้งสองประเทศต่างอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนดังกล่าว ทั้งนี้เพราะต่างถือว่าเป็นเกียรติภูมิของชาติที่ใครจะมายื้อแย่งไม่ได้และหมู่เกาะนี้ยังเป็นแหล่งที่มีปลาชุกชุมอีกด้วย ตัวอย่างเช่น ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2005 กลุ่มชาวเกาหลีใต้ตัดนิ้วมือของตนบริเวณด้านหน้าของสถานทูตญี่ปุ่นในกรุง โซลเพื่อประท้วงการอ้างสิทธิ์ของญี่ปุ่นเหนือหมู่เกาะ

(2) ตำราเรียน ชาวเกาหลีใต้ประท้วงกรณีหนังสือประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ “บิดเบือน” ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ โดยชี้ว่า ตำราเรียนดังกล่าวไม่ระบุอย่างชัดเจนถึงความโหดร้ายทารุณที่ทหารและคนญี่ปุ่นกระทำต่อชาวเกาหลีในช่วงการยึดครองเป็นอาณานิคมระหว่าง ค.ศ. 1910 – 1945 มีหน้าซ้ำแบบเรียนดังกล่าวยังได้

บิดเบือนข้อเท็จจริงว่า ญี่ปุ่นไม่ได้กระทำการใดๆ เกินกว่าการยึดครองคาบสมุทรเกาหลี เพื่อผลประโยชน์ของคนเกาหลีเองอีกด้วย ข้อความดังกล่าวสร้างความโกรธแค้นให้แก่คนเกาหลีเป็นอย่างมาก จึงได้ทำการประท้วงให้มีการแก้ไขเนื้อหาและข้อความที่บิดเบือนข้อเท็จจริงดังกล่าว อนึ่ง จีนก็ได้ดำเนินการประท้วงญี่ปุ่นในกรณีนี้เช่นกัน และต่างเรียกร้องให้ญี่ปุ่นร่วมรับผิดชอบในการกระทำในอดีต

ปัจจุบันได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วม 3 ชาติเพื่อสืบหาสาระและข้อมูลทางประวัติศาสตร์ให้เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

(3) ประวัติศาสตร์ เกาหลีได้เรียกร้องให้ญี่ปุ่นขอโทษต่อคนเกาหลีในการกระทำของญี่ปุ่นในอดีตอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 ที่ได้สถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองเป็นต้นมา การเรียกร้องของเกาหลีได้รับการตอบสนองจากญี่ปุ่น กล่าวคือ รัฐสภาญี่ปุ่นได้ประกาศขอโทษ และองค์จักรพรรดิได้แสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งที่คนเกาหลีได้รับเคราะห์กรรมจากทหารญี่ปุ่น เช่น การบังคับให้เป็นแรงงาน การบังคับให้เป็นนางบำเรอแก่ทหารญี่ปุ่นในช่วงสงคราม และการปกครองที่โหดร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินในช่วงการยึดครองเกาหลีเป็นอาณานิคม อย่างไรก็ตาม คนเกาหลีก็ยังไม่พอใจต่อคำขอโทษ และได้เรียกร้องให้ญี่ปุ่นกระทำการขอโทษ “อย่างเป็นทางการ” อีกครั้งแล้วครั้งเล่าด้วยการเพิ่มเงื่อนไขวิธีการขอโทษมากขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งขอให้ญี่ปุ่นจ่ายเงินชดเชยให้แก่หญิงชราที่เคยถูกบังคับให้เป็นนางบำเรอที่ยังมีชีวิตอยู่ และให้กอบกู้ศักดิ์ศรีของความเป็นลูกผู้หญิงที่ถูกย่ำยีให้กลับคืนมา อย่างไรก็ตาม รัฐบาลญี่ปุ่นได้ปฏิเสธการจ่ายเงินค่าทดแทน ทำให้คนเกาหลีที่เกี่ยวข้องทำการประท้วงด้วยการเผาธงชาติและขว้างปาสิ่งของเข้าไปในสถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศเกาหลี

ต่อมา ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2005 รัฐบาลเกาหลีใต้ได้เปิดเผยเอกสารการทูตจำนวน 1,200 หน้า ที่ได้เก็บเป็นความลับมานานถึง 40 ปี หลักฐานดังกล่าวระบุว่า “รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ตกลงจะไม่ขอค่าทดแทนใดๆ ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับปัจเจกบุคคลอีกภายหลังที่ได้รับเงินช่วยเหลือ 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐและเงินกู้จากญี่ปุ่น อันเป็นค่าชดเชยที่ญี่ปุ่นได้เข้าไปครอบครองเกาหลีในระหว่างปี ค.ศ. 1910 – 1945 แล้ว” อนึ่ง เอกสารดังกล่าวยังได้ระบุต่อไปอีกว่า “รัฐบาลเกาหลีใต้เริ่มต้นด้วยการเรียกร้องค่าทดแทนจำนวน 364 ล้านดอลลาร์สหรัฐที่ญี่ปุ่นบีบบังคับให้คนเกาหลีไปเป็นแรงงานและเป็นทหารในช่วงการยึดครองเป็นอาณานิคม...”⁽¹⁶⁾

(4) การเยี่ยมชมศาลเจ้า ชาวเกาหลีใต้และจีนต่างแสดงความไม่พอใจที่ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นเดินทางไปคารวะศาลเจ้ายาสุคุมิ (Yasukumi) ซึ่งเป็นที่ฝังศพของ อดีตผู้นำทางทหารของญี่ปุ่นที่เคยก่อสงครามและเข้ายึดครองประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศทั้งสองอ้างว่าการไปคารวะศาลเจ้าของนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นเป็นการตอกย้ำว่า ญี่ปุ่นยังคงให้ความเคารพนับถืออาชญากรสงครามและเป็นการชี้แนะว่าญี่ปุ่นยังคงยกย่อง เชิดชูลัทธิทหารอยู่ ดังนั้น จึงมีการประท้วงการกระทำของผู้นำญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นก็ยังคงไปนมัสการศาลเจ้ายาสุคุมิอยู่อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี แม้ว่าจะได้รับการคัดค้านอย่างแข็งขัน⁽¹⁷⁾

ประเด็นทั้ง 4 ข้อที่เพิ่งกล่าวถึงนี้เป็นประเด็นร้อนที่สร้างความริ้วฉาวระหว่าง เกาหลีใต้กับญี่ปุ่น รวมทั้งจีน อย่างต่อเนื่องและตลอดมาในช่วงทศวรรษ 1990 จนถึง ปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญญี่ปุ่นกับลัทธิทหารของญี่ปุ่น: จุดยืนของเกาหลีใต้

เกาหลีใต้และจีนเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวของญี่ปุ่นในทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีกองกำลังในการ ปกป้องประเทศ อีกทั้งได้เสริมสร้างแสนยานุภาพทางการทหาร กล่าวคือ ตั้งแต่กลาง ทศวรรษ 1990 ญี่ปุ่นมีเรือรบหลักประจำการ 160 ลำ มีรถถัง 1,200 คัน มีกองกำลังทาง บก 13 กองพล อันเป็นการเตือนถึงภัยของการรื้อฟื้นลัทธิทหารนิยมของญี่ปุ่น อีกทั้งมี การระบุว่า ญี่ปุ่นไม่เคยละความพยายามที่จะให้ได้มาซึ่งสถานภาพของความ เป็น ประเทศมหาอำนาจทางทหารของตน

อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นได้ยืนยันกรานว่า กองกำลังป้องกันตนเองมีไว้เพื่อป้องกัน ประเทศอย่างแท้จริงและจะไม่ใช้อำนาจทางทหารในเวทีระหว่างประเทศ แต่เกาหลีใต้ และจีนต่างหวาดระแวงในเจตนาเกี่ยวกับนโยบายป้องกันประเทศและความมั่นคงของ ญี่ปุ่น เพราะการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนและอาจนำไปสู่การปะทะกันทางการทหาร ต่อไปในอนาคตก็เป็นได้⁽¹⁸⁾ (ปัจจุบัน ญี่ปุ่นได้ยกฐานะกองกำลังป้องกันตนเองเป็น กระทรวงกลาโหม)

วัฒนธรรม: ลื่อนนำสันติภาพ

ในอดีตก่อนคริสต์กาล ชาวเกาหลีมีความภาคภูมิใจที่ตนได้ส่งผ่านวัฒนธรรมจากจีนไปยังญี่ปุ่น และมีหลักฐานหลายชิ้นที่แสดงว่า เป็นผลิตภัณฑ์ของเกาหลีที่คนญี่ปุ่นนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสามอาณาจักรที่วัฒนธรรมของอาณาจักรแพ็กเจและอาณาจักรโคกูริวได้มีบทบาทสำคัญในดินแดนอาทิตย์อุทัย ในกรณีนี้ นักประวัติศาสตร์ชาวญี่ปุ่นได้ยอมรับและเขียนไว้ในแบบเรียนและในข้อเขียนในประเทศของพวกเขา ต่อมา เมื่อญี่ปุ่นติดต่อกับจีนได้โดยตรงในคริสต์ศตวรรษที่ 4 บทบาทของเกาหลีที่มีต่อญี่ปุ่นในทางวัฒนธรรมก็ลดลง โดยญี่ปุ่นได้นำเข้าวัฒนธรรมจีนไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยไม่ต้องผ่านเกาหลี เมื่อญี่ปุ่นพัฒนาวัฒนธรรมของตนให้สูงเด่น พร้อมๆ กับการพัฒนาทางการทหารและเศรษฐกิจ ญี่ปุ่นจึงมีวัฒนธรรมที่ก้าวล้ำนำหน้าเกาหลีและกลายเป็นแบบฉบับของเกาหลีเมื่อญี่ปุ่นเข้าครอบครองเกาหลีในยุคอาณานิคมในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยวัฒนธรรมญี่ปุ่นเข้าครอบงำและได้รับการยกย่องว่าเป็นวัฒนธรรมที่สูงกว่าของเกาหลีในแทบทุกสาขา อีกทั้งยังผลให้เกาหลีมีความรู้สึกต่ำต้อย (inferior complex) ในวัฒนธรรมและชนชาติของตนเองเมื่อเทียบกับของญี่ปุ่น ส่วนญี่ปุ่นจะมองเกาหลีว่าเป็นชนชาติที่ด้อยกว่าตนเองมาก

ความโกรธแค้นที่ถูกญี่ปุ่นย่ำยีชาติเกาหลีก่อให้เกิดนโยบายต่อต้านการรับวัฒนธรรมญี่ปุ่นเข้ามาใช้ในประเทศภายหลังที่ก่อตั้งประเทศขึ้นมาใหม่ในปี ค.ศ. 1948 นโยบายนี้เกิดขึ้นภายใต้อารมณ์ที่ชิงชังจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น แต่ในใจลึกๆ คนเกาหลียังคงยอมรับความโดดเด่นของวัฒนธรรมญี่ปุ่นอยู่ในใจเสมอมา แม้ว่าจะไม่อาจแสดงได้อย่างเปิดเผยอันเป็นผลมาจากนโยบายการเกลียดชังชาวญี่ปุ่น หากใครยกย่องศัตรูก็จะถูกคนในชาติต่อต้านและประณามอย่างรุนแรง สถานการณ์เป็นไปดังนี้ตลอดช่วงหลังคริสต์ศตวรรษที่ 20 จนกระทั่งประธานาธิบดีคิม เฉุง (เป็นผู้นำประเทศในช่วง ค.ศ. 1998 – 2001) ได้สั่งยกเลิกการห้ามนำเข้าวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ วัฒนธรรมญี่ปุ่นจึงทะลักเข้าไปในเกาหลี และนำไปสู่การเป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดการแข่งขันฟุตบอลโลกในปี ค.ศ. 2002

ในทางตรงกันข้าม ญี่ปุ่นมิได้สั่งห้ามวัฒนธรรมเกาหลีเข้าประเทศ เพียงแต่คนญี่ปุ่นมีความรู้สึกต่อชนเกาหลี (และชนชาติเอเชียทั้งหมด รวมทั้งจีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้) ว่าด้อยต่ำ ด้อยการพัฒนา และป่าเถื่อน จึงมีสถานภาพที่ต่ำกว่าตน

ดังนั้น การรับวัฒนธรรมเกาหลีเข้าประเทศจึงเป็นไปอย่างจำกัด เลือกรับเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น ต่อมาเมื่อเกาหลีได้รับความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสามารถพัฒนาเทคโนโลยีได้ระดับหนึ่ง รวมทั้งสามารถจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ได้อย่างยิ่งใหญ่ใน ค.ศ. 1986 และกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อน ค.ศ. 1988 ทำให้ญี่ปุ่นเริ่มยอมรับศักยภาพของเกาหลี และนำเข้าวัฒนธรรมเกาหลี เช่น ภาพยนตร์ ภาพยนตร์โทรทัศน์ เพลง ฯลฯ เข้ามาในประเทศ

ในช่วงเริ่มแรก ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ให้ความสนใจวัฒนธรรมเกาหลีน้อยมาก แต่ด้วยความพยายามของการบุกตลาดทางด้านนี้ในญี่ปุ่นอย่างจริงจัง ความนิยมก็เพิ่มขึ้นเรื่อยมาจนกลายเป็น “กระแสเกาหลี” (Korean wave) ที่วัฒนธรรมด้านภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์เรื่อง Winter Sonata ได้รับความนิยมสูงสุดในปี ค.ศ. 2004 โดยพระเอกของเรื่องชื่อ Bae Yong-Jun กลายเป็นวีรบุรุษที่หญิงวัยกลางคนญี่ปุ่นนับล้านคลั่งไคล้ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่องนี้นำรายได้ให้กับสถานีโทรทัศน์ NHK ถึง 3.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐและนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นไปเยือนเมืองโซมเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 และขายซีดีหนังได้ 330,000 แผ่น อีกทั้งหนังสือนวนิยายเรื่องนี้ขายได้ราว 1,220,000 เล่ม⁽¹⁹⁾

ผู้นำเข้าภาพยนตร์ต่างประเทศชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งกล่าวว่า “ในห้าปีก่อนหน้านี้ ไม่มีภาพยนตร์เกาหลีนำเข้ามาฉายในญี่ปุ่น เมื่อผมบอกเพื่อนฝูงว่า ผมอยู่ในส่วนนำเข้าภาพยนตร์เกาหลี เพื่อนๆ มักจะกล่าวกับผมว่า นิชิผู้นำเอกสารที่ทำงานในส่วนงานนี้ ปัจจุบัน ทุกคนรู้จักชื่อนี้กันถ้วนหน้า” ทั้งนี้เพราะภาพยนตร์เกาหลีได้ทำรายได้อย่างงดงามในตลาดญี่ปุ่น ดังตัวอย่างเช่น Rikidozan ทำรายได้ 2.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ A Moment to Remember ทำรายได้ 2.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ A Bittersweet Life ทำรายได้ 3.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และ April Snow ทำรายได้ถึง 8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพราะนำแสดงโดย Bae Yong-Jun พระเอกในภาพยนตร์โทรทัศน์เรื่อง Winter Sonata ที่โด่งดัง ในขณะเดียวกันนักร้องนักดนตรีของเกาหลีก็ประสบความสำเร็จเป็นที่ชื่นชอบของคนญี่ปุ่น

ส่วนเกาหลีใต้ก็เช่นกันที่ผู้คนนิยมดูภาพยนตร์และภาพยนตร์โทรทัศน์ของญี่ปุ่น ตัวอย่างภาพยนตร์โทรทัศน์ที่เป็นที่ชื่นชอบของผู้ชมเกาหลี ได้แก่ เรื่อง Zatoichi และ Ring ในขณะที่ภาพยนตร์เรื่อง Shouting Out Love at the Heart of the World กวาดรายได้ในเกาหลีราว 2.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเรื่อง Love Letter ทำรายได้ 3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อนึ่ง นักร้องชื่อ Namie Amuro ก็ได้รับความนิยมจากวัยรุ่นเกาหลีอย่างกว้างขวาง⁽²⁰⁾

เชิงอรรถ

- (1) คำรงค์ ฐานดี, “การเมืองการปกครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีและสาธารณรัฐเกาหลี” การเมืองการปกครองของประเทศในเอเชีย. เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 3 สาขาวิชารัฐศาสตร์ กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548 หน้า 3 – 101 – 3 – 102 ; คำรงค์ ฐานดี “ยุทธศาสตร์การพัฒนาของสาธารณรัฐเกาหลี,” กระบวนการการพัฒนาและทางเลือกสาธารณะ. ประมวลสาระชุดวิชา หน่วยที่ 9 บัณฑิตวิทยาลัย สาขา รัฐศาสตร์ กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548, หน้า 9 – 4 – 9 – 23.
- (2) Korean Information Service, Republic of Korea, Prosperity for All: Achievement of the Kim Dae-jung Administration. 2002, pp. 17 – 24 (Welfare and Labor) ; Lee Joung-woo, “The Economic Philosophy of the Participatory Government: Reform, Social Integration and Balanced Development,” Korean Policy Review. 1:2 August 2005, pp. 45 – 48.
- (3) “The Problem of Socioeconomic Divides Must Be Resolved,” The full text of the New Year Address given by President Roh Moo-hyun on January 18, 2006. Korea Policy Review. 2:2 February 2006, p. 34; Kenneth Kang, “Korea’s Economic Outlook and Reforms for 2006” Korea Policy Review. 2:1 January 2006, pp. 13 – 17; Ha Joonkyung and et. al., “Polarization of the Korean Economy and Policy Objectives,” Korea Focus” 13:1, 2005, pp.107 – 124; Park Min-na, Birth of Resistance. Seoul: Korea Democracy Foundation, 2005; Lee Byoung-hoon, “Solidarity Crisis of Korea’s Labour Union Movement,” Korea Focus. 13:1, 2005, pp. 86 – 106.

- (4) คนเหล่านี้หมายถึงลูกของคนต่างชาติที่มาขายแรงงานและมีลูกกับคนเกาหลี (ทั้งที่
ที่เป็นแม่หรือเป็นพ่อข้างใดข้างหนึ่ง) เด็กเหล่านี้บางคนไม่มีสถานภาพตาม
กฎหมาย เพราะเกิดจากบิดา (หรือมารดา) ที่เป็นแรงงานที่ลักลอบเข้าเมืองโดย
ผิดกฎหมาย จึงมีความยากลำบากในการเข้ารับการศึกษา หรือแม้ว่าจะเข้าเรียนได้
แต่ก็ไม่มีสิทธิที่จะได้รับประกาศนียบัตรจากโรงเรียน ทำให้ไม่สามารถเข้า
ทำงานประจำหรืองานที่มั่นคงได้
- อนึ่ง มีเด็กที่เกิดจากพ่อหรือแม่ที่เป็นคนต่างชาติ เช่น พ่อเป็นทหาร
อเมริกันที่ตั้งฐานทัพในเกาหลี หรือร่วมรบในสงครามเกาหลี (Amerasians) แม่
เป็นคนเวียดนามเมื่อเกาหลีได้ส่งทหารไปรบในสงครามเวียดนามในทศวรรษ
1960 – 1970 (Lai Daihan) และพ่อหรือแม่เป็นแรงงานต่างชาติในโรงงาน
อุตสาหกรรมและชายในชนบทเกาหลีแต่งงานกับหญิงชาวต่างชาติในเอเชีย –
จากเวียดนาม ไทย จีน ปากีสถาน มองโกเลีย (Koasians) ลูกๆ ของพวกเขามี
สถานภาพต่ำกว่าลูกของคนเกาหลี เพราะไม่สามารถเข้ากับสังคมหลักของเกาหลี
ได้ อันส่งผลต่อการเข้ารับการศึกษา การหางานทำ และการถูกกีดกันทางสังคม
- ปัจจุบัน เกาหลีใต้มีแรงงานต่างชาติที่ทำงานอยู่ในประเทศจำนวน
430,000 คน และมีการแต่งงานข้ามชาติมากกว่า 200,000 คู่ (ราวร้อยละ 10 ของ
การแต่งงานทั้งหมด) Kim Jae-young, “What Can We Do for Education of
Racially Mixed Children?” Korea Focus. 14:1 Spring 2006, pp. 74 – 85.
- (5) Lee Woo-sung, “Bipolarization of the Korean Economy and Its Policy
Implications,” Korea Policy Review. 2:3 March 2006, pp. 32 – 37.
- (6) Kwon Tae-shin, “Korea’s Economic Policy Framework for 2006,” Korea
Policy Review. 2:2 February 2006, pp. 44 – 51.
- (7) Lee Wook Yon, “Korea – China Cultural Relations and a ‘Communal House,’”
Korea Focus. Vol.13 No.1 (Jan-Feb 2005), p.125; Park Song-wu, “China Stirs
History Furor,” Korea Times 12 Septmeber 2006.

- (8) “Korean Wave,” http://en.wikipedia.org/wiki/Korean_wave; Cho Hae-Joang, “Reading the Korean Wave as a Sign of Global Shift,” Korea Journal vol.45 No.4 Winter 2005
- (9) Lee Wook Yon, op. cit. pp. 128 – 131.
- (10) Ha Young-nam, “Future of Cooperation among Korea, China, and Japan,” Korea Focus. Vol.8 No.1 (January-February 2000), p. 108.
- (11) Bae Geung Chan, “Moving Forward with Korea’s Northeast Asian cooperation Initiative,” Korea Focus. Vol.13 No.3 (May-June 2005), pp. 85 – 103.
- (12) Roh Moo-hyun, “Peace and Security on the Korean Peninsular” Korea Policy Review Vol.2 No.9 September 2006, p. 12.
- (13) _____, “China, South Korea Launch Regular Exchange Mechanism,” International Xinhua News Agency. 10 January 2006.
- (14) Yoo Kwang-jong, “Keep a Cool Head about China,” World Security Network.com 19 February 2006.
- (15) Estther Pan, “Japan’s Relationship with South Korea,” Council on Foreign Relations October 27, 2005 <http://www.cfr.org/publication/9108>
- (16) _____, “Editing Treaty on Basic Relations between Japan and the Republic of Korea,” Wikipedia http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Treaty_on_Basic_Relations_between
- (17) _____, “The Shadow Over East Asia,” Harvard International Review August 15, 2006 <http://hir.harvard.edu/blog/?p=150>.
- (18) ไชยวัฒน์ คำชู, จีน-ญี่ปุ่น กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เคสดีไทย, 2548 หน้า 100 – 105.
- (19) Yoshitaka Mori, “Winter Sonata and Cultural Practices of Active Fan in Japan,” Proceedings for 2nd International Forum on Korea Studies on Situating Korean Studies in a Global and Multi – Disciplinary Context between July 6 – 7, 2006 at Korea University Seoul, pp. 166 – 167.

- (20) Mark Russell, “Korea-Japan Relation: Thaw of Bad Relations Has the Two Nations Sharing Cultures,” The Hollywood Reporter. February 15, 2005.
http://www.hollywoodreporter.com/thr/International/feature_display.jsp?vnu_..

ผู้เขียน: รองศาสตราจารย์ ดร. ดำรงค์ ฐานดี
ศูนย์เกาหลีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง